

پیش‌بینی قصد کارآفرینی دانشجویان بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی

علی شیخ‌الاسلامی*
غفار کریمیان پور**
عارفه کیانی***

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی قصد کارآفرینی دانشجویان بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۷ تشکیل می‌دادند که از میان آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۴۳ دانشجو انتخاب شدند. از پرسشنامه‌ی قصد کارآفرینی لینان، رودریگز، رودی‌کانتچ (۲۰۱۱)، پرسشنامه‌ی سرمایه‌ی روان‌شناختی لوتانز، یوسف و اولیو (۲۰۰۷) و پرسشنامه‌ی انطباق‌پذیری مسیر شغلی ساویکاس (۲۰۱۲) برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که بین سرمایه‌ی روان‌شناختی (خودکارآمدی، امیدواری، خوش‌بینی و تاب‌آوری) و انطباق‌پذیری مسیر شغلی (دغدغه، کنترل، کنجکاو و اعتماد) با قصد کارآفرینی دانشجویان رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون آشکار کرد که تقریباً ۲۰ درصد از کل واریانس قصد کارآفرینی دانشجویان بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی قابل پیش‌بینی است که متغیر انطباق‌پذیری مسیر شغلی سهم بیشتری داشت. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی از متغیرهای مرتبط با قصد کارآفرینی دانشجویان هستند که نیازمند توجه و برنامه‌ریزی هستند.

واژه‌های کلیدی: انطباق‌پذیری مسیر شغلی، سرمایه‌ی روان‌شناختی، قصد کارآفرینی

*دانشیار روان‌شناسی تربیتی، گروه مشاوره، دانشگاه محقق اردبیلی (نویسنده مسئول) a_sheikholslamy@yahoo.com

** دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی

*** کارشناس ارشد مشاوره شغلی، گروه مشاوره، دانشگاه محقق اردبیلی

مقدمه

تجارب کشورهای مختلف دنیا نشان‌دهنده‌ی آن است که بهترین گزینه برای آماده نمودن فراگیران نظام آموزشی جهت اشتغال در بازار کار، ایجاد بستر مناسب جهت خوداشتغالی و کارآفرینی^۱ توسط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است (صیف، ثابت مهارلویی، رستگار و احمدآبادی، ۱۳۹۳). کارآفرینی فرآیند تلفیق دانش، جمع‌آوری اطلاعات، نوآوری، خلاقیت، کشف، توسعه، حرکت، مزیت، فعالیت، ریسک و به دست آوردن سود است (آراستی، فتحی و قلی‌پور، ۱۳۹۰).

یکی از پیش‌فرض‌های فعالیت‌های کارآفرینانه، قصد کارآفرینی^۲ است. کروگر^۳ (۲۰۰۹) قصد کارآفرینی را درجه‌ای از تعهد به رفتارهای آتی که با هدف ایجاد یک سازمان جدید هستند، می‌داند. دیویدسون^۴ (۱۹۹۵) قصد کارآفرینی را یک تصمیم‌گیری در خصوص راه‌اندازی برنامه‌ریزی‌شده‌ی یک شرکت برای مدتی به‌منظور انجام کاری پیشگامانه عنوان کرده است. شاپیرو و سوکول^۵ (۲۰۰۶) قصد کارآفرینی را تحت عنوان مدل رویداد کارآفرینانه مطرح می‌کند و آن را ایجاد یک کسب‌وکار رویدادی فرض شده می‌داند که تحت تأثیر تعاملات ابتکار، توانایی، مدیریت و نسبت‌هایی از استقلال و خطر است که تحت تأثیر سه عامل درک مطلوبیت، عمل‌گرایی و درک امکان‌پذیری است.

پژوهش تورس و اسپینوزا^۶ (۲۰۱۷) نشان داد که یکی از عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی، سرمایه‌ی روان‌شناختی^۷ است. سرمایه‌ی روان‌شناختی روشی مهم برای افزایش قدرت مقاومت افراد است، که در مقابله با چالش‌های زندگی روزمره نقش مهمی ایفا می‌کند (وانگ^۸، ۲۰۱۵). سرمایه‌ی روان‌شناختی در واقع به مفهوم «چه کسی هستید (خود واقعی)» و چه کسی می‌خواهید بشوید (خودممکن) بر یک مبنای توسعه‌ای و رشد‌یابنده بازمی‌گردد (لوتانز، نورمن و هواگ^۹، ۲۰۰۶) و به‌عنوان وضعیتی توصیف شده است که شامل چهار مؤلفه‌ی خودکارآمدی^{۱۰}، امیدواری^{۱۱}، خوش‌بینی^{۱۲} و تاب‌آوری^{۱۳} است (ژو و همکاران^{۱۴}، ۲۰۱۸). خودکارآمدی به‌عنوان اعتقاد فرد بر توانایی‌هایش برای

1. entrepreneurship
2. entrepreneurial intention
3. Krueger, N.
4. Davidsson, P
5. Shapero, A, Sokol, L
6. Torres, C. D., Espinosa, J
7. psychological capital
8. Wang, L.

9. Luthans, F., Norman, S., & Hughes, L.
10. self-efficacy
11. hope
12. optimism
13. resiliency
14. Zhou, J. & et al

بسیج منابع انگیزشی و شناختی و راهکارهای موردنیاز برای اجرای موفقیت‌آمیز وظایف خاص تعریف شده است. اسنایدر^۱ (۱۹۹۴) امیدواری را به‌عنوان وضعیتی شناختی یا تفکری تعریف می‌کند که افراد را قادر می‌کند که اهداف واقعی، اما چالش‌برانگیز و قابل پیش‌بینی را بدون کنند و سپس به آن اهداف از طریق اراده‌ی معطوف به خود، انرژی و ادراک کنترل درونی شده دست یابند. خوش‌بینی، سبک تفسیری فرد است که اتفاقات مثبت را به علل دائمی، شخصی و فراگیر و اتفاقات منفی را به علل خارجی، موقتی و شرایط خاص نسبت می‌دهد (سلیگمن^۲، ۱۹۹۸) و تاب‌آوری به‌عنوان ظرفیت روان‌شناختی که به‌وسیله آن افراد می‌توانند به‌طور موفقیت‌آمیزی برای مقابله با تغییر، بحران و ریسک و مشکلات از آن استفاده کنند، تعریف شده است (لوتانز، یوسف و اولیو^۳، ۲۰۰۷). همچنین والی، نیتیکانگاس و هاپانن^۴ (۲۰۰۹) در پژوهشی بر روی کارآفرینان به این نتیجه رسیدند که سرمایه‌ی روان‌شناختی بر رشد روحیه‌ی کارآفرینی تأثیر دارد و مؤلفه‌های امیدواری و خودکارآمدی از قابلیت پیش‌گویی بالایی برای پیش‌بینی روحیه‌ی کارآفرینی برخوردارند. صبور^۵ (۲۰۱۱) در پژوهش خود با عنوان سرمایه‌ی روان‌شناختی و قصد کارآفرینی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و قصد کارآفرینی دانشجویان رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. تورس، درو و اسپینوزا^۶ (۲۰۱۷) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و قصد کارآفرینی رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار وجود دارد.

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی، انطباق‌پذیری مسیر شغلی^۷ است (تولنتینو، سیدوگلاویچ، لو، نهات، گارسیا، جیمز، ریستوبوگ^۸، ۲۰۱۴). انطباق‌پذیری مسیر شغلی، اصطلاحی است که از نظریه‌ی رشد مسیر شغلی برآمده است. نظریه‌ی سازه‌گرایی مسیر شغلی^۹ به ساویکاس^{۱۰} (۱۹۹۷) تعلق دارد که در پاسخ به نیاز جامعه به

1. Snyder, C. R.

2. Seligman, M. E. P.

3. Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J.

4. Valli, S., Niittykangas, H. &

Haapanen, M.

5. Sebra, C.

6. Torres, C. D., Espinosa, J. C.

7. career adaptability

8. Tolentino, S., Lu, Garcia, J., &

Restubog, L. D.

9. theory of the career path
constructivism

10. Savickas, M. L.

رویکردی متناسب با قرن حاضر به وجود آمده است (پاتون و مک ماهون^۱، ۲۰۰۶). ساویکاس (۲۰۰۵) انطباق‌پذیری مسیر شغلی را یک سازه‌ی روانی-اجتماعی می‌داند که نشان‌دهنده‌ی آمادگی و منابع فرد برای مقابله با وظایف، تغییرات و شوک‌های پیش‌بینی‌شده در نقش‌های مختلف از جمله نقش‌های شغلی است. مطابق با نظر ساویکاس (۲۰۰۵) انطباق‌پذیری دارای چهار مؤلفه‌ی دغدغه^۲ درباره‌ی آینده به‌عنوان یک کارمند (نگرانی شغلی به مسائل مربوط به جهت‌گیری نسبت به آینده و احساس خوش‌بینانه در مورد آن)، کنترل^۳ (کنترل شغلی، افزایش خودتنظیمی از طریق تصمیم‌گیری شغلی و مسئولیت‌پذیری برای آینده)، کنجکاوی^۴ (کنجکاوی شغلی یک نگرش کنجکاو را منعکس می‌کند که به کاوش شغلی بارور منجر می‌گردد و به فرد اجازه می‌دهد تا به‌طور واقع‌گرایانه فرایندهای حرفه‌ای و تحصیلی را کاوش کند و به آینده‌ی واقع‌گرا نزدیک شود) و اعتماد^۵ (گرایش به احساس کارآمدی در توانایی برای حل مشکلات شغلی عینی است. اطمینان شغلی با کسب توانایی حل مسئله و باورهای خودکارآمدی سروکار دارد. فقدان اطمینان شغلی منجر به بازداری، کم‌رویی و بزدلی در نزدیک شدن به آینده می‌شود) است.

تولنتینو، صدوگلاویچ، لو، گارسیا و ریستبوگ (۲۰۱۴) در پژوهش خود با عنوان رابطه‌ی بین انطباق‌پذیری شغلی و قصد کارآفرینی به این نتیجه رسیدند که بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی و قصد کارآفرینی رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار وجود دارد. همچنین اوی، چان، رینگو، مونگهو، چرنیشنکو و آلكساندر^۶ (۲۰۱۴) در پژوهش خود با عنوان رابطه‌ی بین پیشگیری و انطباق‌پذیری شغلی با نگرش‌های حرفه‌ای با نقش میانجی قصد کارآفرینی به این نتیجه رسیدند که بین انطباق‌پذیری شغلی با قصد کارآفرینی رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

بنابراین از آنجاکه، آموزش کارآفرینی به یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین فعالیت‌های دانشگاهی تبدیل شده است و نظام آموزشی در صورتی اثربخش و کارآمد خواهد بود که بتواند با ایجاد بسترهای لازم منابع انسانی در حال آموزش خویش را به دانش، مهارت و ویژگی‌های کارآفرینان تجهیز کند (ماتویک^۷، ۲۰۱۰) و همچنین با توجه به اهمیت

1. Patton, W., & McMahon, M.

2. concern

3. control

4. curiosity

5. confidence

6. Uy, A., Chan, K. Y., Sam, Y., Ringo, M., Oleksandr, S.

7. Matviuk, S.G

دوره‌ی دانشجویی و از طرف دیگر پیامدهای مثبت قصد کارآفرینی در جهت رفع معضل بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و خلأ پژوهشی موجود در این حوزه، این پژوهش با هدف پیش‌بینی قصد کارآفرینی دانشجویان بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی انجام گرفت.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-همبستگی است. جامعه‌ی آماری پژوهش را کلیه‌ی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۷ تشکیل می‌دادند که از میان آن‌ها با توجه به جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۵۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند که در نهایت پرسشنامه‌ی ۲۴۳ نفر قابل تحلیل بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد. پرسشنامه‌ی قصد کارآفرینی: این پرسشنامه توسط لینان، رودریگز، رودی کانتچ^۱ (۲۰۱۱) برای سنجش قصد کارآفرینی طراحی شد. این پرسشنامه دارای ۶ سؤال است و پاسخ‌دهی به آن بر اساس طیف لیکرتی ۵ درجه‌ای از خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴) تا خیلی زیاد (۵) است. نمره پایین به معنی قصد کارآفرینی پایین و نمره بالا به معنای قصد کارآفرینی بالا است. روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و روایی تشخیصی پرسشنامه به روش تعیین میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) توسط مرادی، زالی و پرنیان (۱۳۹۴) مقدار ۰/۷۰ گزارش شده است که نشان‌دهنده‌ی روا بودن پرسشنامه است. پایایی آن توسط صادقی و ملکی‌نیا (۱۳۹۰) ۰/۸۹ گزارش شده است. پایایی این پرسشنامه در این پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمده است.

پرسشنامه‌ی سرمایه‌ی روان‌شناختی: این پرسشنامه توسط لوتانز، یوسف و اولیو^۲ (۲۰۰۷) برای سنجش سرمایه‌ی روان‌شناختی طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال در چهار زیرمقیاس اعتمادبه‌نفس/ خود کارآمدی (۱-۶)، امیدواری (۷-۱۲)، خوش‌بینی (۱۳-۱۸) و انعطاف‌پذیری/ تاب‌آوری (۱۹-۲۴) است. پاسخ‌دهی به پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری

1. Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., & Rueda-Cantuche, J. M.

2. Luthans, F., Youssef, C.M., & Avolio, B. J.

ندارم (۳)، موافقم (۴) تا کاملاً موافقم (۵) است. نمره پایین به معنی سرمایه‌ی روان‌شناختی پایین و نمره بالا به معنای سرمایه‌ی روان‌شناختی بالا است. روایی محتوایی این پرسشنامه مورد تأیید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و محبی نورالدین وند، شهنی ییلاق و پاشاشریفی (۱۳۹۳) روایی همگرا و روایی سازه این پرسشنامه را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج بررسی روایی سازه‌ی پرسشنامه نیز نشان داد همه مؤلفه‌های سرمایه‌ی روان‌شناختی بر روی عامل‌های خود بار معنی‌دار در سطح $(p < 0/001)$ دارند. پایایی آن را بهادری خسروشاهی، هاشمی نصرت‌آبادی و بیرامی (۱۳۹۱) $0/85$ گزارش کرده‌اند. پایایی این پرسشنامه در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/88$ به دست آمده است.

پرسشنامه‌ی انطباق‌پذیری مسیر شغلی: این پرسشنامه توسط ساویکاس (۲۰۱۲) برای سنجش انطباق‌پذیری مسیر شغلی طراحی شد. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال و ۴ بعد دغدغه (۱-۶)، کنترل (۷-۱۲)، کنجکاوی (۱۳-۱۸) و اعتماد (۱۹-۲۴) است. پاسخ‌دهی به پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۴) تا کاملاً موافقم (۵) است. نمره پایین به معنی انطباق‌پذیری مسیر شغلی پایین و نمره بالا به معنای انطباق‌پذیری مسیر شغلی بالا است. روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفته و صالحی، عابدی، باغبان و نیلفروشان (۱۳۹۳) روایی همگرا و روایی سازه‌ی این پرسشنامه را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج بررسی روایی سازه‌ی پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی نشان داد همه مؤلفه‌های انطباق‌پذیری مسیر شغلی بر روی عامل‌های خود بار معنی‌دار در سطح $(p < 0/001)$ دارند. پایایی آن توسط صالحی، عابدی، باغبان و نیلفروشان (۱۳۹۳) $0/91$ گزارش شده است. پایایی این پرسشنامه در این پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ $0/91$ به دست آمده است.

یافته‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی، از گزارش فراوانی، میانگین، و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی، از آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون و تجزیه و تحلیل رگرسیون تحت نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
سرمایه‌ی روان‌شناختی	۷۹/۸۲	۱۱/۵۰
خودکارآمدی	۲۰/۲۲	۳/۸۷
امیدواری	۲۱/۱۰	۳/۱۴
خوش‌بینی	۱۸/۷۲	۳/۷۹
تاب‌آوری	۱۹/۷۸	۲/۷۰
انطباق‌پذیری مسیر شغلی	۷۱/۳۵	۱۵/۴۷
دغدغه	۱۷/۸۰	۴/۳۶
کنترل	۱۷/۹۸	۴/۴۸
کنجکاوی	۱۷/۲۴	۴/۱۱
اعتماد	۱۸/۳۲	۴/۶۳
قصد کارآفرینی	۲۰/۶۵	۳/۲۰

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار سرمایه‌ی روان‌شناختی به ترتیب برابر با ۷۹/۸۲ و ۱۱/۵۰، میانگین و انحراف معیار انطباق‌پذیری مسیر شغلی به ترتیب برابر با ۷۱/۳۵ و ۱۵/۴۷، و میانگین و انحراف معیار قصد کارآفرینی به ترتیب برابر با ۲۰/۶۵ و ۳/۲۰ است.

نتایج بررسی چولگی و کشیدگی برای داده‌ها نشان داد که داده‌های به دست آمده در بازه (-۲ تا +۲) قرار دارند که نشان از نرمال بودن داده‌ها است. همچنین نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف نشان داد که مقادیر سطح معناداری برای متغیرهای پژوهش بزرگ‌تر از ۰/۰۵ بود؛ بنابراین هر سه متغیر دارای توزیع طبیعی هستند.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن با قصد کارآفرینی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. سرمایه‌ی روان‌شناختی	۱					
۲. خودکارآمدی	۰/۹۰**	۱				
۳. امیدواری	۰/۸۴**	۰/۲۸**	۱			
۴. خوش‌بینی	۰/۸۶**	۰/۲۵**	۰/۳۴**	۱		
۵. تاب‌آوری	۰/۷۹**	۰/۲۸**	۰/۲۷**	۰/۲۱**	۱	
۶. قصد کارآفرینی	۰/۴۸**	۰/۴۳**	۰/۳۳**	۰/۳۵**	۰/۲۹**	۱

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، بین سرمایه‌ی روان‌شناختی با قصد کارآفرینی ($r=0/48, p<0/01$)، بین مؤلفه‌ی خودکارآمدی با قصد کارآفرینی ($p<0/01$)، بین مؤلفه‌ی امیدواری با قصد کارآفرینی ($r=0/33, p<0/01$)، بین مؤلفه‌ی خوش‌بینی با قصد کارآفرینی ($r=0/35, p<0/01$) و بین مؤلفه‌ی تاب‌آوری با قصد کارآفرینی ($r=0/29, p<0/01$) رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد.

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی و مؤلفه‌های آن با قصد کارآفرینی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. انطباق‌پذیری مسیر شغلی						
۲. دغدغه	0/84**					
۳. کنترل	0/88**	0/25**				
۴. کنجکاو	0/86**	0/31**	0/37**			
۵. اعتماد	0/78**	0/34**	0/27**	0/33**		
۶. قصد کارآفرینی	0/51**	0/44**	0/37**	0/33**	0/35**	

** $p<0/01$, * $p<0/05$

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی ($r=0/51, p<0/01$)، بین مؤلفه‌ی دغدغه با قصد کارآفرینی ($p<0/01$)، بین مؤلفه‌ی کنترل با قصد کارآفرینی ($r=0/37, p<0/01$)، بین مؤلفه‌ی کنجکاو با قصد کارآفرینی ($r=0/33, p<0/01$) و بین مؤلفه‌ی اعتماد با قصد کارآفرینی ($r=0/35, p<0/01$) رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی قصد کارآفرینی بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی

و انطباق‌پذیری مسیر شغلی

مدل	R	R ²	R تعدیل شده	F	Sig	
۱	0/45	0/20	0/17	8/40	0/01	
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین						
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
قصد کارآفرینی	مقدار ثابت	13/44	2/64	-	5/08	0/01
	سرمایه‌ی روان‌شناختی	0/25	0/09	0/19	2/77	0/05
	انطباق‌پذیری مسیر شغلی	0/33	0/13	0/21	2/53	0/05

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، تقریباً ۲۰ درصد از واریانس قصد کارآفرینی بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر قصد کارآفرینی بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی معنادار است. سرمایه‌ی روان‌شناختی با بتای $0/19$ ($t=2/77$, $p<0/05$) و انطباق‌پذیری مسیر شغلی با بتای $0/21$ ($t=2/53$, $p<0/05$) به‌طور مثبت معناداری قدرت پیش‌بینی قصد کارآفرینی را دارند. همچنین، بتاهای به دست آمده نشان می‌دهند که انطباق‌پذیری مسیر شغلی قدرت پیش‌بینی کنندگی بیشتری دارد.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی قصد کارآفرینی

بر اساس مؤلفه‌های سرمایه‌ی روان‌شناختی

مدل	R	R ²	R تعدیل‌شده	F	Sig		
۱	۰/۴۸	۰/۲۳	۰/۱۸	۴/۹۰	۰/۰۱		
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین							
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig	دوربین واتسون
	مقدار ثابت	۱۳/۷۸	۲/۶۴	-	۵/۲۱	۰/۰۱	
	خودکارآمدی	۰/۳۹	۰/۱۵	۰/۲۶	۲/۶۰	۰/۰۵	
قصد کارآفرینی	امیدواری	۰/۲۷	۰/۱۱	۰/۱۸	۲/۴۵	۰/۰۵	۱/۷۴
	خوش‌بینی	۰/۳۵	۰/۱۴	۰/۲۹	۲/۵۰	۰/۰۵	
	تاب‌آوری	۰/۲۲	۰/۰۹	۰/۱۴	۲/۴۴	۰/۰۵	

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، تقریباً ۲۳ درصد از واریانس قصد کارآفرینی بر اساس مؤلفه‌های سرمایه‌ی روان‌شناختی قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر قصد کارآفرینی بر اساس مؤلفه‌های سرمایه‌ی روان‌شناختی معنادار است. مؤلفه‌ی خودکارآمدی با بتای $0/26$ ($t=2/60$, $p<0/05$)، مؤلفه‌ی امیدواری با بتای $0/18$ ($t=2/45$, $p<0/05$)، مؤلفه‌ی خوش‌بینی با بتای $0/29$ ($t=2/50$, $p<0/05$) و مؤلفه‌ی تاب‌آوری با بتای $0/14$ ($t=2/44$, $p<0/05$)، به‌طور مثبت معناداری قدرت پیش‌بینی قصد کارآفرینی را دارند. همچنین، بتاهای به دست آمده نشان می‌دهند که مؤلفه‌ی خوش‌بینی قدرت پیش‌بینی کنندگی بیشتری دارد.

جدول ۶. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی قصد کارآفرینی

بر اساس مؤلفه‌های انطباق‌پذیری مسیر شغلی

مدل	R	R2	R تعدیل شده	F	Sig		
۱	۰/۵۱	۰/۲۶	۰/۲۲	۵/۸۷	۰/۰۱		
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین							
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig	دوربین واتسون
قصد کارآفرینی	مقدار ثابت	۱۴/۸۵	۱/۶۱	-	۸/۵۷	۰/۰۱	
	دغدغه	۰/۲۰	۰/۰۸	۰/۱۷	۲/۵۰	۰/۰۵	
	کنترل	۰/۲۸	۰/۱۱	۰/۲۱	۲/۵۴	۰/۰۵	۱/۸۹
	کنجکاوی	۰/۳۱	۰/۱۳	۰/۲۶	۲/۳۸	۰/۰۵	
	اعتماد	۰/۱۶	۰/۱۴	۰/۱۲	۱/۱۴	۰/۱۱	

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، تقریباً ۲۶ درصد از واریانس قصد کارآفرینی بر اساس مؤلفه‌های انطباق‌پذیری مسیر شغلی قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر قصد کارآفرینی بر اساس مؤلفه‌های انطباق‌پذیری مسیر شغلی معنادار است. مؤلفه‌ی دغدغه با بتای ۰/۱۷ ($p < ۰/۰۵$ ، $t = ۲/۵۰$)، مؤلفه‌ی کنترل با بتای ۰/۲۱ ($p < ۰/۰۵$ ، $t = ۲/۵۴$) و مؤلفه‌ی کنجکاوی با بتای ۰/۲۶ ($p < ۰/۰۵$)، اما مؤلفه‌ی اعتماد $t = ۲/۳۸$ به‌طور مثبت معناداری قدرت پیش‌بینی قصد کارآفرینی را دارند. همچنین، بتاهای به دست آمده نشان می‌دهند که مؤلفه‌ی کنجکاوی قدرت پیش‌بینی کنندگی بیشتری دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف پیش‌بینی قصد کارآفرینی دانشجویان بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی انجام گرفت. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین سرمایه‌ی روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن با قصد کارآفرینی در دانشجویان رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد و سرمایه‌ی روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن قدرت پیش‌بینی قصد کارآفرینی دانشجویان را دارند. این یافته با یافته‌های تورس، درو و اسپینوزا (۲۰۱۷)، صبور (۲۰۱۱)، والی و همکاران (۲۰۰۹) همسو است. در رابطه با تبیین رابطه‌ی مثبت بین سرمایه‌ی روان‌شناختی با قصد کارآفرینی می‌توان گفت که سرمایه‌ی روان‌شناختی یک عامل کلیدی در پیش‌بینی فعالیت‌های کارآفرینی است زیرا می‌تواند به‌عنوان انگیزه‌بخش و محرک فعالیت‌های کارآفرینی عمل کند. در واقع افراد با سطح

بالای سرمایه‌ی روان‌شناختی، از انگیزش بیشتری برخوردار بوده و در مواجهه با مشکلات سرسختی بیشتری دارند. بنابراین این افراد با شناختی که از توانایی‌های خود دارند (خودکارآمدی)، و همچنین امیدواری و خوش‌بینی نسبت به آینده تمایل بیشتری به ریسک کردن و فعالیت‌های کارآفرینانه خواهند داشت. سیلوا (۲۰۱۰) نشان داد که سرمایه‌ی روان‌شناختی قابلیت موفقیت کارآفرینانه را در مواجهه با دوران رکود افزایش می‌دهد و کسانی که در دوران پیش از رکود از سطح سرمایه‌ی روان‌شناختی بالاتری برخوردارند قابلیت بیشتری در جهت سازگاری و غلبه بر شرایط جدید دارند. از طرف دیگر کارآفرینان کسانی هستند که تحمل ابهام و شکست‌پذیری بالایی از خود نشان می‌دهند و سرمایه‌ی روان‌شناختی بالا به آن‌ها این امکان را می‌دهد که به این باور برسند که هنگام تجربه‌ی شکست و ناکامی، انعطاف‌پذیری از خود نشان داده و تلاش می‌کنند تا با اعتمادبه‌نفس شرایط را برای از بین بردن وضعیت موجود و تکرار موفقیت‌های گذشته تغییر دهند. بنابراین می‌توان گفت که دانشجویانی که سرمایه‌ی روان‌شناختی بالایی دارند قصد کارآفرینی بیشتری خواهند داشت و بیشتر از بقیه‌ی افراد تمایل دارند تا با شروع یک کسب‌وکار به سمت خوداشتغالی و کارآفرینی گام بردارند.

همچنین نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی و مؤلفه‌های آن با قصد کارآفرینی در دانشجویان رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد و انطباق‌پذیری مسیر شغلی و مؤلفه‌های آن قدرت پیش‌بینی قصد کارآفرینی دانشجویان را دارند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های تولنتینو، صدوگلاویچ، لو، گارسیا و ریستبوگ (۲۰۱۴) و اوی، چان، رینگو و چرنیشکو (۲۰۱۴)، همسو است. در رابطه با تبیین رابطه‌ی مثبت بین انطباق‌پذیری شغلی و قصد کارآفرینی، می‌توان گفت که قصد کارآفرینی که به‌عنوان تمایل و قصد افراد برای شروع کسب‌وکارهای کوچک و خوداشتغالی تعریف شده است، نیاز به پیش‌نیازها و عوامل شخصیتی و زمینه‌ای دارد که بر اساس نتایج این پژوهش، انطباق‌پذیری مسیر شغلی می‌تواند پیش‌بین معنی‌داری برای قصد کارآفرینی دانشجویان باشد. از طرف دیگر انطباق‌پذیری مسیر شغلی به دانشجو و افراد کمک می‌کند تا نگرش‌ها، صلاحیت‌ها و رفتارهایش را دست‌کاری کند تا به‌طور بهینه خودش را با زمینه‌های کاری مناسب هماهنگ کند (ساویکاس، ۲۰۰۵). این توانایی تطبیق با شوک‌ها و چالش‌ها به فرد این باور را می‌دهد که می‌تواند در مواجهه با چالش‌های پیش‌آمده در

آینده در موقعیت‌های شغلی و یا ایجاد شغل‌های جدید موفق عمل کند و قصد و تمایل به فعالیت‌های کارآفرینانه را افزایش دهد. البته نباید از تأثیرات مؤلفه‌های انطباق‌پذیری مسیر شغلی در تأثیرگذاری بر قصد کارآفرینی دانشجویان غافل شد. مؤلفه‌ی دغدغه به دانشجویان کمک می‌کند تا احساسی واقعی از آینده بسازند و با در نظر گرفتن گذشته‌ی خود و توجه به وضعیت فعلی، آینده‌ی کاری خود را پیش‌بینی و تصمیمات مهمی در راستای شروع شغلی در آینده اخذ کند (لنت و براون، ۲۰۰۵). مؤلفه‌ی کنترل به افراد کمک می‌کند تا مسئولیت ساختن خود و محیط را قبول کرده و با خودتنظیمی، تلاش و پایداری با آنچه در آینده اتفاق می‌افتد روبرو شود. همچنین مؤلفه‌ی کنجکاوی باعث می‌شود که افراد در مورد خودشان در موقعیت‌ها و نقش‌های مختلف فکر و سناریوهای ممکن دیگری را موردبررسی قرار داده و بتوانند بهترین تصمیم را بگیرند. این کنجکاوی به همراه احساس کنترل، ابتکار و علاقه دربارهِ انواع کارها و نقش‌ها پدید می‌آورد و در عمل باعث توجه به آگاهی در تصمیم‌گیری و تناسب خود با محیط می‌شود (لنت و براون، ۲۰۰۵). مؤلفه‌ی اعتماد نیز به معنای احساس کفایت و کارآمدی در انجام موفقیت-آمیز یک فعالیت است و به فرد کمک می‌کند انتخاب‌های خود را برای اجرای طرح زندگی خود به واقعیت تبدیل کند (ساویکاس، ۲۰۱۲). ترکیب این مؤلفه‌ها در متغیری به نام انطباق‌پذیری مسیر شغلی می‌تواند به افزایش میزان تمایل و قصد دانشجویان به فعالیت‌های کارآفرینانه کمک کند.

به‌طورکلی نتایج این پژوهش نشان داد که قصد کارآفرینی دانشجویان بر اساس سرمایه‌ی روان‌شناختی و انطباق‌پذیری مسیر شغلی قابل پیش‌بینی است. لذا با توجه به آموزش‌پذیری سرمایه‌ی روان‌شناختی و همچنین تأثیرات مثبت این متغیر بر قصد کارآفرینی دانشجویان، پیشنهاد می‌شود تا با اجرا و برگزاری کارگاه‌های آموزشی در جهت تقویت و افزایش سرمایه‌ی روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن در بین دانشجویان، میزان تمایل و قصد کارآفرینی آن‌ها را افزایش داد. همچنین، با توجه به این‌که انطباق‌پذیری مسیر شغلی از متغیرهای پیش‌بین قصد کارآفرینی دانشجویان است، پیشنهاد می‌شود تا با آموزش دوره‌های جستجو و تصمیم‌گیری شغلی و همچنین شناخت مشکلات و چالش‌های موقعیت‌های شغلی به دانشجویان میزان انطباق‌پذیری مسیر شغلی آنان را افزایش و قصد کارآفرینی آن‌ها را بالا برد. از آنجاکه این پژوهش در بین دانشجویان انجام

گرفته است، قابل‌تعمیم به سایر گروه‌ها نیست، لذا پیشنهاد می‌شود تا این پژوهش در سایر گروه‌ها و همچنین رابطه‌ی سایر متغیرهای مرتبط با قصد کارآفرینی موردبررسی و کنکاش قرار بگیرد.

منابع

- آراستی، ز.؛ فتحی، ف. و قلی‌پور، آ. (۱۳۹۰). ویژگی‌های شخصیتی مؤثر بر قصد کارآفرینانه اجتماعی در کارآفرینان اقتصادی. *فصلنامه اقتصاد و تجارت نوین*، ۲۸(۱)، ۱۵۳-۱۷۳.
- بهادری خسروشاهی، ج.؛ هاشمی نصرت‌آباد، ت. و باباپورجلیل‌الدین، ج. (۱۳۹۱). رابطه سرمایه روان‌شناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه تبریز. *نشریه پژوهش و سلامت*، ۲(۱)، ۶۳-۷۱.
- ثابت مهارلوئی، ع.؛ صیف، م. ح.؛ رستگار، ا. و احمدآبادی، خ. (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی دانشگاهی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز. *توسعه آموزش در علوم پزشکی*، ۷(۱۵)، ۷۱-۸۵.
- صادقی، م. و ملکی‌نیا، ع. (۱۳۹۰). ارزیابی دانشجویان از محیط‌های کارآفرینانه و تبیین رابطه آن با قصد کارآفرینی. *برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۱۷(۱)، ۶۹-۸۹.
- صالحی نجف‌آبادی، ر.؛ عابدی، م. و ربیعی، م. (۱۳۸۵). اثربخشی آموزش کارآفرینی بر افزایش فعالیت کاریابی زنان جویند کار شهرکرد. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۸(۳۰)، ۱۱۱-۱۲۲.
- صالحی، ر.؛ عابدی، م.؛ بلغان، ا. و نیلفروشان، پ. (۱۳۹۳). بررسی ساختار عاملی، اعتبار و روایی مقیاس انطباق‌پذیری مسیر شغلی. *اندازه‌گیری تربیتی*، ۴(۱۶)، ۴۹-۶۶.
- محبی نورالدین وند، م.؛ شهنی بیلاق، م. و پاشاشریفی، ح. (۱۳۹۳). رابطه‌ی سرمایه‌ی روان‌شناختی با هدف‌های پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانشجویان سال اول. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*، ۱۱(۲)، ۶۱-۷۹.
- مرادی، م.؛ زالی، م. و پرنیان، ر. (۱۳۹۳). تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر قصد کارآفرینانه (مطالعه موردی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر دانشگاه تهران). *توسعه کارآفرینی*، ۸(۱)، ۱-۱۹.

Arasti, Z., Fathi, F., & Arian Gholipor . (2011). Personality Characters of Entrepreneurs Influencing Social Entrepreneurial Intention. *Journal of New Economy and Commerce*, 7(27-28), 153-173. [Persian]

- Bahadori Khosroshah, J., Hashemi Nosratabad, T., & Babapour Kheirodin, J. (2012). The relationship of psychological capital with social capital among students. *Journal of research & health*, 2(1), 63-71. [Persian]
- Davidsson, P. (1995). *Determinants of entrepreneurial intentions*. paper presented at the RENT LX Workshop, Nov. 23-24, Piacenza, Italy.
- Fei, J. (2011). An empirical study of the role of information technology in effective knowledge transfer in the shipping industry, *Maritime Policy & Management*, 38, 347-367.
- Forohar, M., & hovida, R. (2011). Psychological capital and intraprunership among faculty members. *Quarterly Journal of Counseling and Psychotherapy*, 2(8), 83-100. [Persian]
- Hirschi, A. (2009). Career adaptability development in adolescence: Multiple predictors and effect on sense of power and life satisfaction. *Journal of Vocational Behavior*, 74 (2), 145-155
- Krueger, N. (2009). *Entrepreneurial intentions are dead: Long live entrepreneurial intentions*. In: Carsrud, A., Brännback, M. (Eds.), *Understanding the entrepreneurial mind: opening the black box*, 24(1), 51-72. Springer.
- Lent, R. W., & Brown, S. D. (2005). *career development and counseling: putting theory and research to work*, Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., & Rueda-Cantucho, J M. (2011). Factors affecting entrepreneurial intention levels: a role for education. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7(2), 195-218.
- Luthans, F., Norman, S., & Hughes, L. (2006). *Authentic leadership: A new approach to a new time* In R. Burke & C. Cooper (Eds). *Inspiring leaders* (pp.84-104). London: Routledge; Taylor & Francis.
- Luthans, F., Youssef, C.M., & Avolio, B.J. (2007). *Psychological capital: developing the human competitive edge*. New York: Oxford University Press
- Matviuk, S. G. (2010). A Study of Peruvian Entrepreneurs Leadership. *Journal of American Academy of Business*. 16 (1),65-70.
- Mohebi Nooredinvand, M. H., Shehni Yeilagh, M., & Pasha Sharifi, H. (2014). The relationship of psychological capital (hope, optimism, resiliency and self-efficacy) with the achievement goals and academic performance of the first-year students. *Curriculum Planning*, 11(40), 61-79. [Persian]
- Moradi, M. A., Zali, M. R., & Mohammadi, F. (2014). Reviewing the Mediating Role of Cognitive Style in the Relationship between Human Capital and Entrepreneurial Intention: The Case of MA Students of the School of Electrical and Computer Engineering of Tehran University. *Journal of Entrepreneurship Development*, 7(1), 1-19. [Persian]
- Patton, W., & McMahan, M. (2006). *career development and system theory: connecting theory and practice*. Rotterdam: sense publishers.
- Rasmussen, E., Moen, Ø., & Gulbrandsen, M. (2006). Initiatives to promote commercialization of university knowledge. *Technovation*, 26(4), 518-533.
- Sabet Maharlouei, A., Seyf, M., rastegar, A., & AHMAD, KH. (2014). Factors influencing academic entrepreneurial intention among The students of shiraz Medical Sciences University. *Journal of Medical Education Development*, 7(15), 71-85. [Persian]
- Sadeghi, M., & Malekinia, E. (2011). University Student's Assessment of Entrepreneurial Environments and its Relationship with Entrepreneurial Intention. *Quarterly Journal of Research and Planing in Higher Education*, 17(1), 69-89. [Persian]
- Salehi, R., Abedi, M. R., Bagheban, I., & Nilforooshan, P. (2014). Investigation on Factor structure, reliability and validity of career adaptability scale (CAAS). *Quarterly Journal of Educational Measurement*, 4(16), 49-66. [Persian]

- Salehi, R., Abedi, M. R., Rabiei, M. (2006). A Study of the Effect of Entrepreneurship Education on Increased Job Search Activity in Unemployed Women in Shahrekord. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 8(30), 111-122. [Persian]
- Saveckas, M. L. (1997). Career adaptability: An integrative construct for life space theory. *Career Development Quarterly*, 45(2), 247 – 259.
- Savickas, M. L. (2005). *Career construction: A developmental theory of vocational behavior*. In D. Brown & Association (Eds.), *career choice and development*. San Francisco: Jossey Bass
- Savickas, M. L. (2005). *The theory and practice of career construction*. In R. W. Lent, & S.D. Brown (eds), *career development and counseling: putting theory and research to work* (pp. 42-70). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons
- Savickas, M. L. (2013). *Career construction theory and practice*, In R. W. Lent & S. D. Brown. (Eds.). *Career Development and counseling. Putting Theory and Research to work*. 147-183. New Jersey: John Wiley & Sons
- Sehora, Terrence C. (2011). *Psychological Capital and the Entrepreneurial Intention of College Students*.
- Seligman, M. E. P. (1998). *Learned Optimism: How to change your mind and your life*. New York: Pocket Books.
- Shapero A, Sokol L. The social dimension of entrepreneurship education. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 2006; 19(2),41-71.
- Shapero A. (1982). Social dimensions of entrepreneurship. *Journal of Small Business Management*. 1982; 39, 279-285.
- Silva, D. (2010). The Contribution of Psychological Capital to Entrepreneurs Success during Recessionary Times. Submitted to the non-refereed stream New Zealand Applied Business Educators Conference 27& 28 September
- Snyder, C. R. (1994). Hope and Optimism. *Encyclopedia of Human Behavior*. 2(1). 535– 542.
- Taghipour Zahir, A., & Hassan Moradi, N. (2006). The proper pattern of creating an entrepreneurial university. *Journal of Urban Economics and Management*, 69(1), 1-10. [Persian]
- Tolentino, S., Lu, Garcia, J., & Restubog, L. D. (2014). The role of career adaptability in predicting entrepreneurial intentions: A moderated mediation model. *Journal of Vocational Behavior*, 85 (1). 403–412.
- Torres, C. D., Espinosa, J. C. (2017). *Examining the Relationship between Psychological Capital and Entrepreneurial Intention: An Exploratory Study*.
- Uy, A., Chan, K. Y, Sam, Y., Ringo, M., Oleksandr S. (2014). Proactivity, Adaptability and Boundaryless Career Attitudes: The Mediating Role of Entrepreneurial Alertness. *Journal of Vocational Behavior*.
- Valli, S., Niittykangas, H. & Haapanen, M. (2009). *Positive psychological capital and growth aspirations of Entrepreneurs* *Frontiers of Entrepreneurship Research*.
- Wang, L. (2015). The Relationship between Employee Psychological Capital and Change Supportive Behavior—Mediating Effect of Cognitive of Change. *Journal of Social Sciences*, 5(3), 125-13.
- Zhou, J., Yang, Y., Qiu, X., Yang, X., pan, H., Ban, B., Zhengxue, Wang, Lin, Wang, W. (2018). Serial Multiple Mediation of Organizational Commitment and Job Burnout in the Relationship between Psychological Capital and Anxiety in Chinese Female Nurses: A cross-sectional questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 6(2), 11-21.